

Mikael Agricolas översättning af Visby sjörätt (nr 1, 2, 4 och 5¹), »Detta är ransakandes på prosteting» (nr 1, 2, 5). I tillägg af denna art äro handskrifterna sinsemellan så lika, att de kunna betraktas som olika exemplar af en upplaga.

Som man ser, är detta allt saker, som en verkligt sakkunnig redaktör kunde finna lämpligt att förena med lagen. Det är verkligt gällande lagar eller åtminstone beaktansvärda bidrag till samtidens juridiska doktrin, och det är författningar af aktuellt intresse, som tagits med. Urvalet gör lika stor heder åt redaktören, som handskrifternas exteriör gör åt skrifvaren.

Onekligen skulle man gärna vilja veta, när, hvar och för hvem detta vackra arbete gjorts. Bäst komma vi till rätta med det kronologiska problemet, ty vi få i Erik XIV:s gårdsrätt en terminus a quo, denna är nämligen utfärdad 1560. Det årtal 1564, som står inskrivet på frampärmens insida i nr 1, kunde mycket väl vara det år, då boken blifvit färdig. Om så icke är, så kan tiden i alla fall icke skjutas mycket längre fram. Vi äro alldeles säkert under Erik XIV:s och Johan III:s tid. Att vi måste tänka oss bestälarna mycket högt på samhällets stege, framgår redan däraf, att utstyrseln är, man kunde kanske säga, kunglig. Då nu därtill nr 4 har ett riksvapen på bandet, så är det ju klart, att åtminstone ett exemplar hamnat i någon kunglig persons ägo. Af de öfriga är det två, som själfva upplysa om sina tidigare öden.

Nr 2 innehåller med y. h.² en del anteckningar, som både direkt och indirekt upplysa, att den tillhört Claes Karlsson³ Horn till Kanckas och Ingris, hvilken bl. 2^r meddelar, att han ärft den efter sin fader Karl Henriksson Horn, bl. a. ståthållare i Finland samt för sina mot konung Erik visade vän-tjänster bittert förföljd af Johan III.

I nr 5 har på två ställen antecknats Matthias Soop = Matias Soop, friherre till Limingo, f. 1585, † 1653. Före honom har boken, likaledes enligt anteckning i densamma, ägts af Nils Rynning (till Gimmestad och Tyresjö m. m.), bl. a. kammarjunkare hos Erik XIV, senare samme konungs väktare på Grips-holm och hertig Karls råd.

Det är sålunda i de högsta kretsarna, vi finna de ifrågavarande handskrifterna i användning. Onekligen tyder detta på att de tillkommit på högt

¹ Utgifven af KLEMMING, *Skråordn.*, s. 289 ff., på mycket ofullständigt handskrifts-material.

² Som läsaren säkerligen insett, har i förut gifven innehållsredogörelse blott tagits hänsyn till första handen. Det är f. ö. blott de ofvan i texten nämnda handskrifterna, som ha något större antal senare anteckningar, nr 5 bl. a. en hittills okänd, men kanske icke själfständigt värde ägande handskrift af yngre Västgöotalagens kyrkobalk.

³ Icke Henriksson, såsom Schlyter uppger.